

PREDMET: RAČUNOVODSTVO, II godina

I PREDAVANJE

Razvoj, struktura, klasifikacija i savremeni aspekt računovodstva; Teorijske osnove finansijskog računovodstva; Finansijski iskazi ... (osvrst na Iskaz o finansijskoj poziciji i Iskaz o ukupnom rezultatu); INSTRUMENTI ORGANIZACIJE RAČUNOVODSTVA (principi, knjigovodstvena dokumentacija, konto...)

Prof. dr Ana Lalević Filipović

Podgorica
02.10 2023

Predavač

Prof. dr Ana Lalević Filipović

Redovni profesor na Ekonomskom fakultetu,
UCG

Oblasti: Računovodstvo i revizija

e-mail: analf@ucg.ac.me

Konsultacije: **utorak od 10:30-11:30**

web: www.ekonomija.ac.me

Informacije o nastavnom planu i programu školska 2023/2024:

- **02.10-08.10** :*Razvoj, struktura, klasifikacija i savremeni aspekt računovodstva; Teorijske osnove finansijskog računovodstva; Finansijski iskazi ... (osvrst na Iskaz o finansijskoj poziciji i Iskaz o ukupnom rezultatu); INSTRUMENTI ORGANIZACIJE RAČUNOVODSTVA (principi, knjigovodstvena dokumenta..)*
- **09.10-15.10.**:*Instrumenti organizacije računovodstva(NASTAVAK...poslovne knjige...); Otvaranje poslovnih knjiga za novoosnovana i postojeća preduzeća; Računovodstvena načela i regulativa; PDV; Organizacija računovodstvene procedure;*
- **16.10-22.10:** *Računovodstveni aspekt stalne imovine;*
- **23.10-29.10:** *Računovodstveni aspekt kapitala preduzeća;*
- **30.10.- 05.11.:** *Računovodstveni aspekt nabavke materijala; kratkoročnih potraživanja, plasmana i gotovine;*
- **06.11 - 12.11.:** *Računovodstveni aspekt nabavke robe; Računovodstveni aspekt primarni troškova u finansijskom knjigovodstvu (pojam, klasifikacija...); Knjigovodstveno obuhvatanje poslovnih rashoda; Troškovi materijala; **Aktivnost: Test provjere znanja (I dio)***
- **13.11- 19.11.:** **Predavanja za KOLOKVIJUM P-PRAKTIČNI DIO: RAD KROZ SOFTVERSKI PROGRAM**

- **20.11- 26.11** : *Nabavna vrijednost realizovane robe; Troškovi ličnih zarada i naknada, Troškovi amortizacije;*
- **27.11-03.12:** *Vremensko razgraničavanje troškova; Troškovi rezervisanja; Troškovi proizvodnih usluga, Finansijski rashodi, Ostali rashodi...;*
- **04.12-10.12.** *Računovodstveni aspekt prihoda u finansijskom knjigovodstvu-pojam, knjigovodstveno obuhvatanje, klasifikacija...Obračun i raspodjela periodičnog poslovnog rezultata preduzeća-Teorijski prikaz obje metode obračuna; Ostale poslovne promjene i priprema za sastavljanje osnovnih finansijskih iskaza (vanbilansna evidencija, predzaključna knjiženja, greške u knjigovodstvu...);*
- **11.12 - 17.12. :** **KOLOKVIJUM P i Z (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen**
- **18.12-24.12.:** **PRAKTIČNI DIO:** PDV na nivou osnovnih računovodstvenih promjena ; Obračun zarada u praksi; sastavljanje obrasca IOPPD u praksi; Poreski tretman PDV kod predzaključnih knjiženja i sastavljanje Prijave poreza na dobit preduzeća;
- **25.12.-31.12 :** **POPRAVNI KOLOKVIJUM P i Z (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen**
- **03.01.....** Priprema za završni ispit

NAČIN OCJENJIVANJA!

Struktura	Max	Opis	Redovni termin	Popravni termin
Kolokvijum Z-zadaci	30	Zadaci iz materije obrađene na časovima predavanja i vježbi <i>NAPOMENA: Na početku testa, biće ponuđeno pet teorijskih pitanja na zaokruživanje, koja su ELIMINACIONA. Da bi student stekao uslov za provjeru zadataka na testu, potrebno je od pet eliminacionih pitanja da uradi tačno tri. U protivnom, test neće biti predmet daljeg ocjenjivanja.</i>	11.12 – 17.12. : KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen	25.12-31.12. : KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen
Kolokvijum P-kroz softverski program	10	Zadaci iz materije obrađene na časovima predavanja i vježbi; Svaki student/ica dobija svoj nalog u okviru kog vrši knjiženje tokom semestra, a provjera znanja se realizuje na kraju. <i>Napomena: Predavanja u vezi Presentacija softverskog programa će se obaviti 14.11 2023. u terminu predavanja.</i>	1.12-25.12. KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen	19.12-25.12. : KOLOKVIJUM (predlog). Napomena: Tačan datum i vrijeme kolokvijuma će biti naknadno objavljen
Aktivnosti	10 (2*max.5)	Tokom semestra e-test provjere teorijskog znanja 10 pitanja po o. 5 poena. Od ponuđenih pitanja, samo je jedno pitanje tačno!	06.11-12-11 Aktivnost I 18.12-24.12- Aktivnost II	Ne postoji popravn timerin!
ZAVRŠNI ISPIT: TEORIJSKI I PRAKTIČNI DIO	50	TEORIJSKI DIO: Cjelokupno teorijsko gradivo obrađeno na časovima predavanja i vježbi PRAKTIČNI DIO: Praktična implementacija stečenih znanja na predavanjima i vježbama.	Januar 2024 (Precizan termin će biti naknadno utvrđen)	Januar 2024 (Precizni termini će biti naknadno utvrđeni)

Praktični dio ispita

- * Realizuje se od strane kolega sa Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (ISRGG) u terminima časova predavanja i/ili vježbi (shodno rasporedu), kao i u nekim drugim terminima, o čemu će studenti biti blagovremeno informisani;
- * Cilj je implementacija stečenih teorijskih znanja u praksi;
- * Maksimalni broj bodova je 20 i polaže se u okviru završnog dijela ispita.
- * Praktični dio ispita, kao i bilo koji drugi segment ispita nije obavezan;

STRUKTURA ZAVRŠNOG ISPITA

Element	Broj pitanja	Broj bodova po pitanju	Ukupno bodova
TEORIJSKI DIO			
Otvorena problem pitanja <i>(NAPOMENA: teorija i problem zadaci obrađeni na časovima predavanja. Tokom predavanja studenti će detaljno biti upoznati sa koncepcijom)</i>	10 pitanja	3	30
PRAKTIČNI DIO			
<i>Realizuje se od strane kolegica sa Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore (ISRCG) u terminima časova predavanja i/ili vježbi (shodno rasporedu), kao i u nekim drugim terminima, o čemu će studenti biti blagovremeno informisani; Cilj je implementacija stečenih teorijskih znanja u praksi; Maksimalni broj bodova je 20 i polaže se u okviru završnog dijela ispita. Praktični dio ispita, kao i bilo koji drugi segment ispita nije obavezan;</i>			20
UKUPNO ZAVRŠNI ISPIT			50

Dodatne napomene

1. Studenti **kumulativno prikupljaju poene.**
3. **Kolokvijum (P i Z)** se održava u toku trajanje nastave u semestru i **ima jedan popravni termin**, takođe do kraja nastave.
3. **Aktivnosti** se realizuju tokom trajanja nastave i ne postoji popravni rok za aktivnost.
4. **Završni ispit** se održava u januaru
5. **Studenti koji žele ocjenu A i B završni ispit (teorijski dio bez praktičnog) polažu usmeno.**

- **Krajnja ocjena:**
 - 0 - 49 - ocjena F
 - 50 - 59.99 - ocjena E
 - 60 - 69.99 - ocjena D
 - 70 - 79.99 - ocjena C
 - 80 - 89.99 - ocjena B
 - 90 - 100 - ocjena A

OBAVEZE STUDENATA U TOKU NASTAVE...“PRAVILA IGRE“

- **OBAVEZNO** prisustvo na predavanjima, vježbama, aktivno učestvovanje studenata u toku izvođenja predavanja i vježbi.....
- **Prije nastave** pročitati i odštampati materijal;
- **Nije dozvoljeno** kašnjenje na času;
- **OBAVEZNO** isključite mobilni telefon!

RACUNOVODSTVO

Informacije o konsultacijama, mailu....

Sve informacije na sajtu:
www.ekonomija.ac.me

KONSULTACIJE	UTORAK od 10:30 do 11:30
MAIL	analf@ucg.ac.me
KABINET	403/IV sprat

LITERATURA

OSNOVNA

- *prof.dr Slobodan Malinić, prof. dr Ana Lalević-Filipović, Mr Jovana Racković, „Finansijsko računovodstvo-teorijski i praktični koncept“, (elektronska verzija-u fazi izdanja, dopunjeno i izmijenjeno iz 2018 godine)*

DODATNA

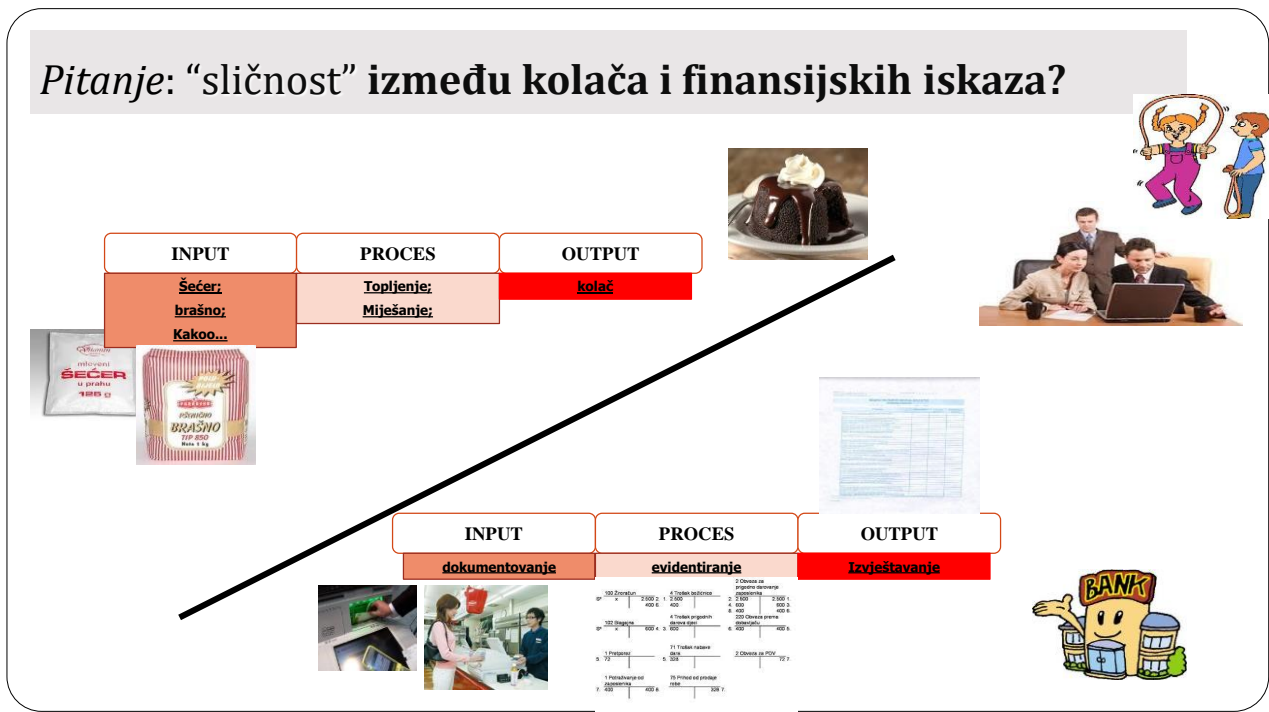
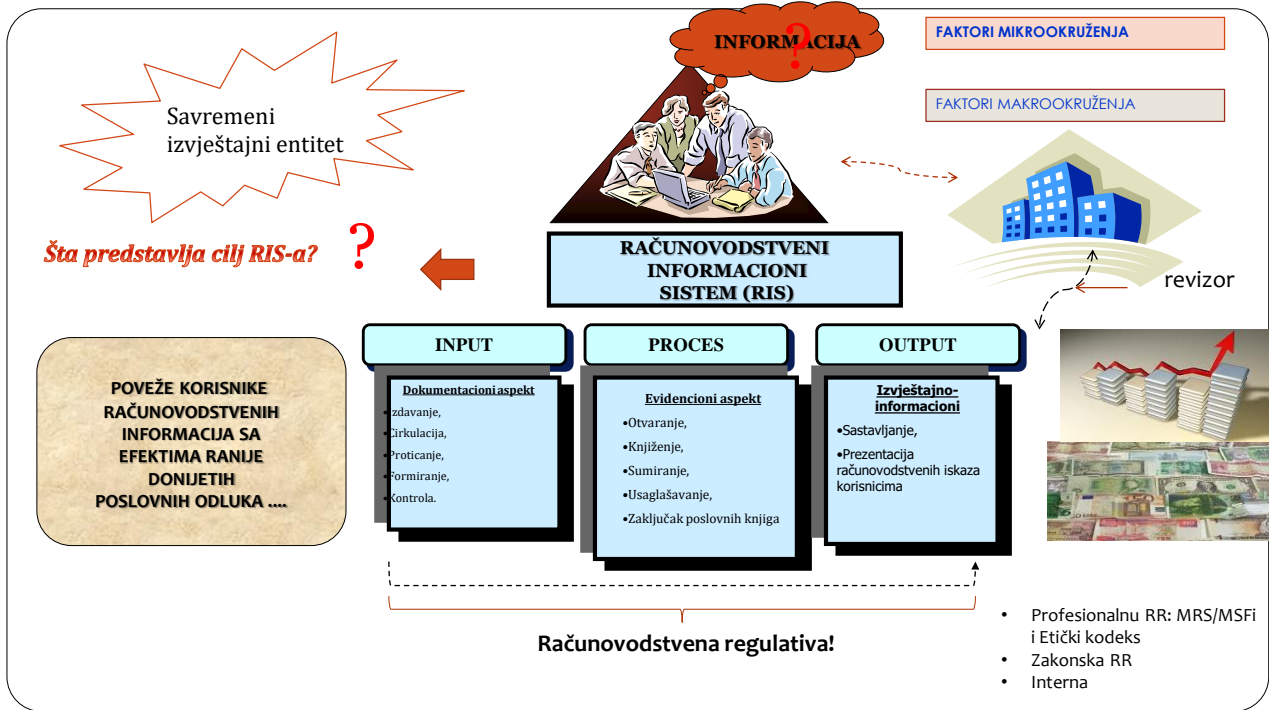
- Sidney J. Gray, Belverd E. Needles „Finansijsko računovodstvo-opšti pristup (prevod) „ Savez Računovođa i revizora Republika Srpska, 2002;
- Dr Kata Škarić-Jovanović; Dr Radiša Radovanović "Finansijsko računovodstvo", Ekonomski fakultet u Beogradu, centar za izdavačku djelatnost, 2004;
- Malinić Dr Slobodan, "Upravljačko računovodstvo i obračun troškova i učinaka", Ekonomski fakultet u Kragujevcu, Kragujevac, 2004.

Napomena: Literatura će biti dostupna na sajtu

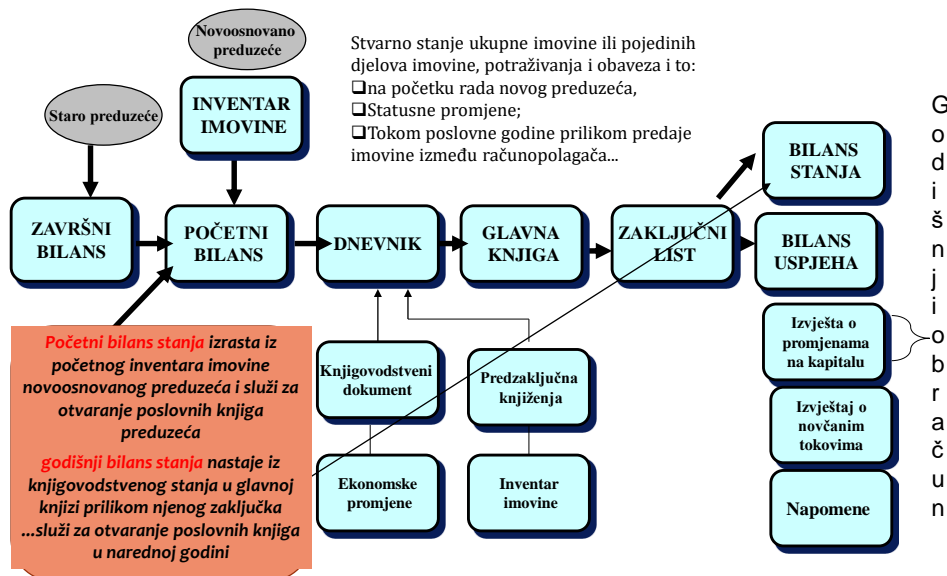
RACUNOVODSTVO

Šta se desilo u poslovanju preduzeća da je RAČUNOVODSTVO tj. RAČUNOVODSTVENI INFORMACIONI SISTEM (RIS) postao nezaobilazna komponenta funkcionisanja savremenog preduzeća???

RACUNOVODSTVO

GLOBALNA PROCEDURA U KNJIGOVODSTVU

PITANJE ???

- ŠTA PREDSTAVLJA **PREDMET** KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA/VREDNOVANJA?

IMOVINA-POJAM I PODJELA

Šta predstavlja predmet knjigovodstvenog VREDNOVANJA?

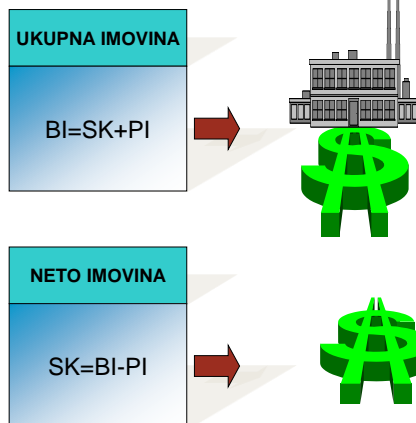
- IMOVINA!
 - materijalne (**STVARI**), nematerijalne (**PRAVO**), finansijske (**NOVAC..**) i dr. pretpostavke na bazi koji ekonomski entitet obavlja svoju poslovnu aktivnost...

NAPOMENA!!!!

- Sa računovodstvenog aspekta, predmet knjigovodstvenog obuhvatanja su **SAMO ONE POSLOVNE TRANSAKCIJE KOJE UTIČU NA VISINU I/ili STRUKTURU IMOVINE PREDUZEĆA!**

RACUNOVODSTVO

Kako se dijeli imovina preduzeća (sa ekonomskog aspekta)?

Primjer : Kupili smo auto u vrijednosti od 10.000€ po fakturi. 60% od navedenog iznosa smo finansirali iz sopstvenih izvora, a za ostatak smo se zadužili kod banke.

BRUTO IMOVINA

$$10.000 (BI) = 6.000 (SK) + 4.000 (TI(banka))$$

NETO IMOVINA

$$6.000 (SK) = 10.000 (BI) - 4.000 (TI(banka))$$

RACUNOVODSTVO

Za računovodstvene potrebe kako je moguće podijeliti imovinu?

ASPEKT NAMJENE (UPOTREBE)!!!!

RACUNOVODSTVO

○ Pojavni oblici...

- STALNA IMOVINA;
 - $(ko < 1; vt > 1...)$
- OBRтна IMOVINA
 - $(ko > 1; vt < 1...)$

○ Izvori tih pojava oblika

- SOPSTVENI IZVORI;
 - *(unijeti od strane vlasnika, neograničeni vremenski period.)*
- POZAJMLJENI IZVORI (obaveze)
 - *(ograničeni vremenski period, kamata..)*
- **Dugoročni izvori;**
- **Kratkoročni izvori (tekuće obaveze)**

NASTAVAK Primjera: Kupili smo auto u vrijednosti od 10.000€ po fakturi. 60% od navedenog iznosa smo finansirali iz sopstvenih izvora, a za ostatak smo se zadužili kod banke.

Pojavni oblik imovine

60%

Izvor odakle potiče

sofort 24h KREDIT

40%

RACUNOVODSTVO

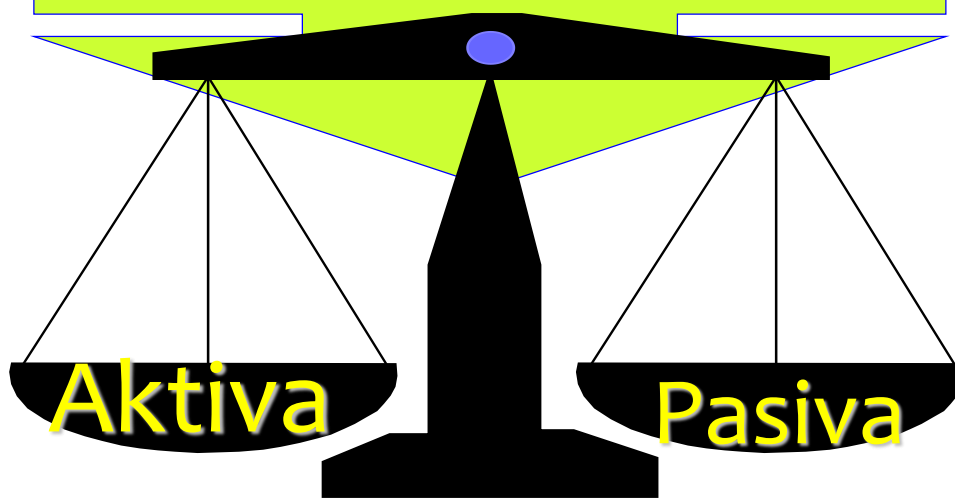
POSLOVNA IMOVINA

POJAM BILANSA....

- Pojam "Bilans" etimološki vuče porijeklo od latinske riječi "bilanx libre", što znači **vaga sa dva tasa** i označava **ravnotežu**, tj. jednakost između lijeve i desne strane!

Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/

Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/ -tradicionalni izgled-

PITANJE?
Pod FINANSIJSKIM
POLOŽAJEM
se podrazumijeva...

Stanje i međudnos imovine,
kapitala i obaveza jednog
preduzeća

Aktiva	=	Pasiva
STVARI koje preduzeće posjeduje		NOVAC koje preduzeće posjeduje
POJAVNI OBLICI IMOVINE		IZVORI

Iskaz o finansijskoj poziciji /bilans stanja/ pristup pregleda izvora i korišćenja (upotrebe) izvora

Aktiva	Pasiva
UPOTREBA NOVCA gdje je novac potrošen?	IZVORI NOVCA odakle je novac došao?

ZAKLJUČAK: Posmatra se **JEDNA TE ISTA STVAR:**
IMOVINA preduzeća ali sa dva aspekta:
POJAVNIH OBLIKA I IZVORA TIH POJAVNIH OBLIKA

SISTEM DVOJNOG KNJIGOVODSTVA

aspekt
primanja

aspekt
davanja

Primjer:

Kupili smo auto u vrijednosti od 10.000€ po fakturi

aspekt
primanja

Primili (kupili) smo auto u zamjenu za novac (10.000€)

aspekt
davanja

Dali smo novac u zamjenu za auto

Iskaz o finansijskoj poziciji /bilans stanja/

Aktiva		Pasiva	
FA Stalna imovina	600	OF Sopstveni izvori	450
CA Obrtna Imovina	400	LTL Dugoročni	250
		CL Tekuće obaveze	300
	1.000		1.000

Ukupna poslovna sredstva (TA – Total Assets)

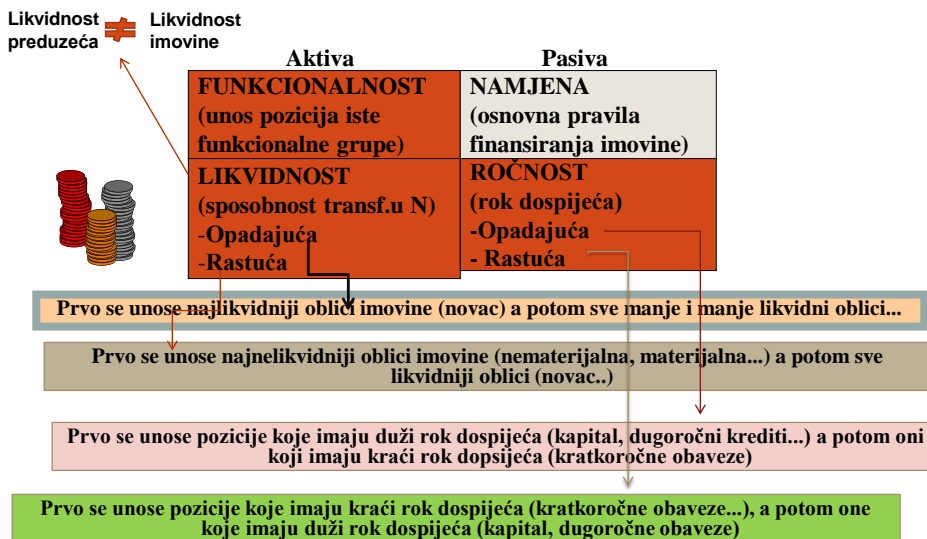
Do vrijednosti ukupnih poslovnih sredstava (zbira aktive) od 1.000 € može se stići na dva načina:

1. FA + CA = 600€ + 400€ = 1.000 € (SA ASPEKTA POJAVNIH OBLIKA)
2. OF + LTL + CL = 450€ + 250€ + 300€ = 1.000 € (SA ASPEKTA IZVORA)

Služi za procjenu
EFIKASNOSTI!

Služi za procjenu
STEPENA ZADUŽENOSTI!

Kriterijumi za unos pozicija u aktivu i pasivu

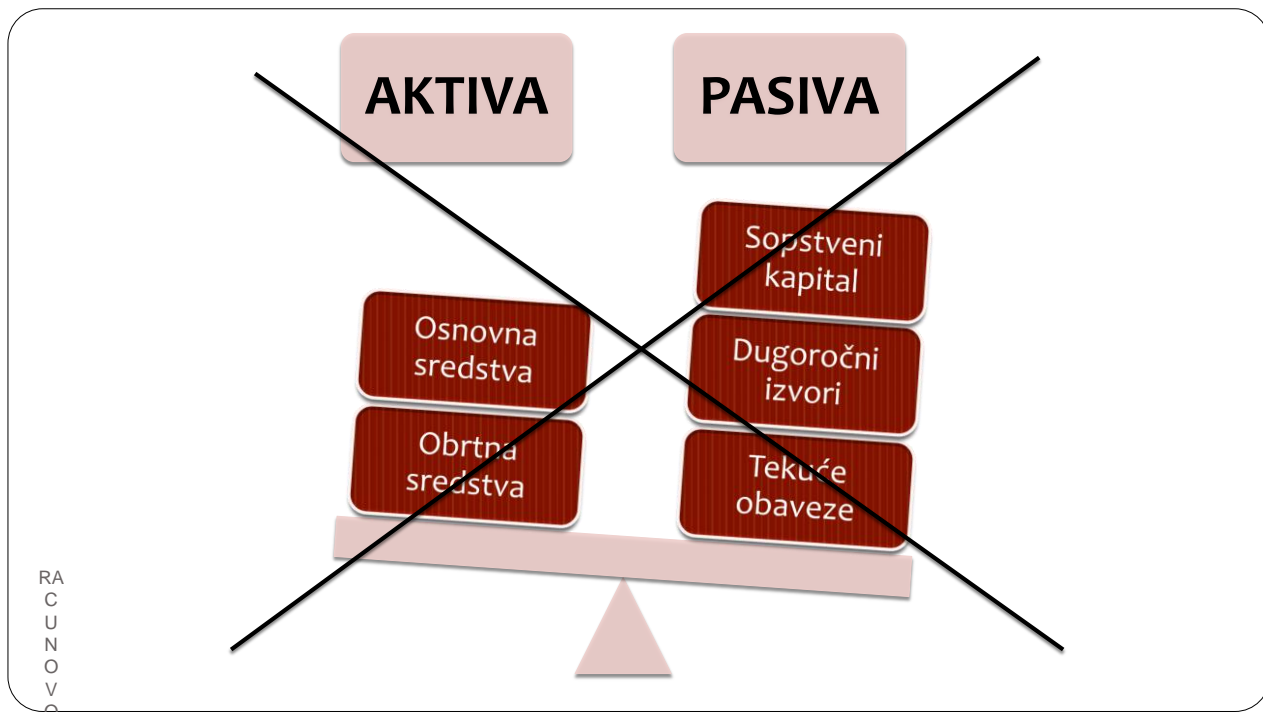
Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/

Aktiva		Pasiva	
Obrtna imovina	600	Kratkoročne obaveze	300
Stalna imovina	400	Dugoročne obaveze	250
		Kapital	450
	1.000		1.000

PRAVILO!!!!
AKO AKTIVA POČINJE SA NOVCEM (NAJLIKVIDNIJIM OBLIKOM)-KRITERIJUM OPADAJUĆE LIKVIDNOSTI, ONDA PASIVA MORA POČETI SA KRATKOROČNIM OBAVEZAMA –KRITERIJUM RASTUĆE ROČNOSTI!

Kriterijum opadajuće likvidnosti!

Kriterijum rastuće ročnosti !

Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/ osnovni izgled sa pet odjeljaka

Aktiva	Pasiva

Ovo je najefikasniji format za objašnjenje najtežih aspekata poslovnih finansija.

Izvještaj o finansijskoj poziciji– blok obrtnih sredstava

	Aktiva	Pasiva
	Osnovna (fiksna) sredstva (FA) (fixed assets)	
	Obrtna sredstva (CA) (current assets)	
	100	100

Sva kratkoročna poslovna sredstva:

1. Zalihe

Sirovine i repromaterijal, proizvodnja u toku, gotovi proizvodi, rezervni dijelovi.

2. Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina

Potraživanja po osnovu prodaje, kratkoročni krediti i plasmani, kratkoročni krediti u zemlji, ..devizni račun, blagajna, tekući (poslovni) račun..

3. Ostala obrtna sredstva

Sva ostala kratkoročna poslovna sredstva, npr. dati avansi za zalihe i usluge i sl.

RACUNOVODSTVO

Iskaz o finansijskoj poziciji /bilans stanja/ – blok osnovnih (fiksni) sredstava-

	Aktiva	Pasiva
	Osnovna (fiksna) sredstva (FA) (fixed assets)	
	Obrtna sredstva (CA) (current assets)	
	100	100

Sva dugoročna poslovna sredstva:

1. Nematerijalna ulaganja

Goodwill, patenti, licence, itd.

2. Materijalna sredstva

Zemljište, zgrade, pogoni i oprema, transportna oprema, kompjuteri, osnovno stado itd.

3. Dugoročni plasmani

Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica, ..., HOV koje se drže do dospeljeća...itd.

RACUNOVODSTVO

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI

dvije kolone obaveza

Aktiva	Pasiva
FA	Izvori sopstvenih sredstava (OF - Ownervs Funds)
	Dugoročne obaveze (LTL - Long Term Loans)
CA	Tekuće obaveze (CL – Current liabilities)
100	100

Svi dugoročni zajmovi
(duži od jedne godine)

❖ obveznice,
dugoročni krediti...

Sve kratkoročne obaveze (koje se plaćaju u okviru jedne godine):

- Obaveze prema povjericima**
Poslovni povjericoci – iznos koji se duguje dobavljačima.
- Kratkoročni zajmovi**
Uključuje dugovna salda banaka i sva ostala kratkoročna dugovanja koja donose kamate.
- Ostale kratkoročne obaveze**
Sve ostale kratkoročne obaveze, npr. nagomilana plaćanja, kamate, dospjeli i tekući porezi i dividende.

RACUNOVODSTVO

Iskaz o finansijskoj poziciji /bilans stanja/ – izvori vlastitih (sopstvenih) sredstava

Aktiva	Pasiva
CL	Izvori vlastitih sredstava (OF)
	450
600	LTL
CA	250
	CL
400	300
1000	1000

- Osnovni kapital**
 - Akcijski kapital;
 - Udjeli društva sa ograničenom odgovornosti;
 - Ulozi;
 - Državni kapital;
 - Ostali osnovni kapital...
- Neplaćeni upisani kapital**
- Rezerve**
 - Emissiona premija;
 - Zakonske ..statutarne..
- Revalorizacione rezerve i nerealizovani dobitci i gubici**
- Neraspoređeni dobitak**
- Gubitak**

Struktura Iskaza o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/

AKTIVA Bilans stanja na dan 01.01.2017.godine **PASIVA**

A) Stalna imovina

- I. Nematerijalna imovina (licence, franšize, patenti, goodwill...);
- II. Materijalna imovina (zemljište, nekretnine, postrojenja, oprema);
- III. Dugoročni finansijski plasmani

B) Obrtna imovina

- I. Stvari - zalihe
- II. Prava – potraživanja
- III. Novac – tekući račun, gotovina

A) Sopstveni kapital (Kapital)

- Zavisno od pravne forme preduzeća; ³⁵
- (Osnovni kapital, rezerve, neraspoređena dobit i sl.);

B) Obaveze

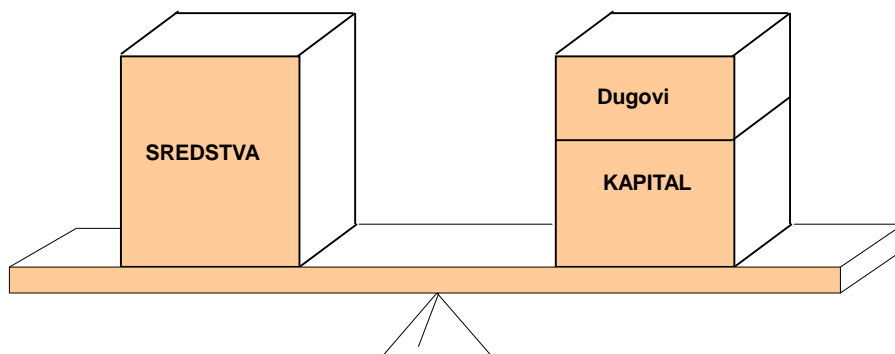
- I. Kratkoročne obaveze
- II. Dugoročne obaveze

KOMPONENTE KOJE OPREDELJUJU FINANSIJSKI POLOŽAJ PREDUZEĆA

OSNOVNA RAČUNOVODSTVENA JEDNAČINA

$$\mathbf{A (=sredstva) = O (=dug) + K (kapital)}$$

AKTIVA **PASIVA**

Napomena!

- **Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/ GOVORI O SITUACIJI PREDUZEĆA U ODREĐENOJ TAČKI VREMENA (31.12.2012..godine) pa je stoga **STATIČKOG KARAKTERA****

Primjer

- Preduzeće „M&K“ raspolaže sa sljedećim stavkama imovine:
 - Oprema 10.000; Materijal 2.500; Dobavljači 4.000; Dugoročni kredit 6.000; Neraspoređena dobit 1.000; Licenca 1.000; Tekući račun 5.000; Kupci 3.000;
 - Sastaviti Bilans stanja preduzeća i na osnovu toga otvoriti poslovne knjige.

BILANS STANJA			
Aktiva		Pasiva	
Stalna imovina	11.000	Sopstveni kapital	139.650,00
Oprema	10.000	Akcijski kapital	?
Licenca	1.000	Neraspoređena dobit	1.000
Obrtna imovina	10.500	Obaveze	10.000
Materijal	2.500	Dugoročni krediti	6.000
Kupci	3.000	Kratkoročni krediti	4.000
Tekući račun	5.000		
UKUPNO:	21.500	UKUPNO:	21.500

Kolika je vrijednost akcijskog kapitala??

“I FAZA”

TRANSAKCIJA/ DOGAĐAJ/ OKOLNOST INPUT strana RIS-a

POJAM

- **ekonomske aktivnosti, ekonomske promjene..** transakcija, okolnost, događaj koja proizvodi određeni uticaj na finansijski položaj preduzeća, odnosno njegovu rentabilnost i likvidnost, ...
- **Transakcijama** podrazumijevaju poslovne aktivnosti koje, u okviru svog poslovanja, redovno sprovodi privredni subjekt i koje dovode do promjena njegovih sredstava, obaveza i kapitala (uz mogući nastanak prihoda i rashoda).
- **Događajim** podrazumijevaju aktivnosti koje nijesu poslovne, ali dovode do izmjena na sredstvima, obavezama ili kapitalu privrednog subjekta, kao što su na primjer oštećenja sredstava, nelikvidnost poslovnih partnera i sl.
- **Okolnostim** podrazumijevaju promjenu određenih stanja (uslova poslovanja) u kojima privredni subjekt posluje, kao što su, na primjer, opšti indeks rasta cijena na malo, promjena kursa domaće valute u odnosu na strane valute, itd.
- **Napomena: MORA da bude potvrđena (verifikovana) knjigovodstvenim dokumentom...**

Knjigovodstvena dokumentacija

Vodenje poslovnih knjiga

Član 19

.....

Računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na **vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji**, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.

Čuvanje poslovnih knjiga-Zakon o računovodstvu

Član 22

Pravno lice je dužno da čuva poslovne knjige i to:

1) **godišnje obračune zarada zaposlenih lica ili originalne isplatne liste** za periode za koje se ne raspolaze godišnjim obračunima potpisanim od strane zaposlenih, trajno;

.....

3) **knjigovodstvene isprave** na osnovu kojih su vršena knjiženja čuvaju se najmanje pet godina, a prodajni i kontrolni blokovi, pomoćni obrasci i slična dokumentacija, kao i isprave koje se odnose na poslove platnog prometa u instituciji koja obavlja platni promet najmanje tri godine.

Finansijski izvještaji, poslovne knjige i **knjigovodstvene isprave iz stava 1 ovog člana čuvaju se u originalu.**

Primjer...

- **Kupili smo auto!**
- Da bi bila evidentirana u knjigovodstvu, mora da bude praćena **knjigovodstvenim dokumentom!**
- **Faktura glasi na 5.000€**

• POSL

Faktura br. _____																	
<p>Ime i prezime: _____ Adresa: _____ Grad: _____ Poštanski broj: _____ Broj računa: _____</p>																	
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Opis</th> <th>Količina</th> <th>Cijena</th> <th>Ukupno</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	Opis	Količina	Cijena	Ukupno													<p>Ukupno: _____ PDV: _____ Ukupno s PDV-om: _____</p>
Opis	Količina	Cijena	Ukupno														

RACUNOVODSTVO

**KNJIGOVODSTVENA
DOKUMENTACIJA**

KNJIGOVODSTENA DOKUMENTACIJA

POJAM

- Pisano obavještenje upućeno knjigovodstvu o nastalim poslovnim promjenama na sredstvima, potraživanjima, kapitalu, obavezama, rashodima, prihodima, finansijskom rezultatu..

KARAKTERISTIKE

- **BITNO!**

VERIFIKACIONA ULOGA!

- **FORMA**

(OBLIK U KOM SE JAVLJAJU)

- **ATRIBUTI**

(OBILJEŽJA, SVOJSTVA KOJA GA KARAKTERIŠU..)

- Naziv i adresa izdavaoca dokumenta;
- Naziv i broj dokumenta;
- Datum i mjesto izdavanja;
- Imena lica koja su ovlaštena i koja učestvuju u poslovnom događaju...

Primjeri...

Atributi!

Faktura br. _____ (mjesto) _____ (datum) 200 _____

Na osnovu _____
 Poslati smo Vam na Vašu adresu robe navedenu robu _____
 Iznosima stanica _____
 Način otpreme _____
 Plaćanje _____

Wojni artikl	OPIS	Količina	Jed. mjera	CIJENA EURO	IZNOS EURO

Fakturisan: _____ Direktor, _____

Kontrolisan: _____ Reklamacije se uvažavaju u roku od 8 dana po primu robe. Za sve sporove nadležan je Privredni sud u mjestu isporučiooca robe.

PITANJE?

- DA NAVEDENA KNJIGOVODSTVENA DOKUMENTA IMAJU ISTU FORMU...

PRAVILO!

Čuvanje knjigodstvenih dokumenta- U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, članom 22 je predviđeno sljedeće:

- knjigovodstvene isprave na osnovu kojih su vršena knjiženja čuvaju se najmanje pet godina, a prodajni i kontrolni blokovi, pomoćni obrasci i slična dokumentacija, kao i isprave koje se odnose na poslove platnog prometa u instituciji koja obavlja platni promet najmanje tri godine..

Nakon pritanja dokumenata u knjigovodstvo, a prije knjigovodstvene obrade, potrebno je podvrgnuti kontroli s aspekta :

FORMALNE ispravnosti

-utvrđuju se da li dokument posjeduje sve bitne elemente-tribute;
-utvrđuje se kompletnost dokumenata koja je zahtijevana knjigovodstvenom procedurom.

• BITNO!

Na kraju, likvidator svojim potpisom i pečatom ovjerava na vidnom mjestu ispravnost knjig.dokumentacije!

SUŠTINSKE ispravnosti

-utvrđuju se da li je poslovna promjena sadržana u knjigovodstvenom dokumentu zaista i nastala po obimu, strukturi, kvalitetu, vremenu i drugim obilježjima.

RAČUNSKE ispravnosti

-utvrđuju se tačnost izvršenih računskih operacija koje su zahtijevane, izvršene i čiji su rezultati iskazani u dokumentu.

V: 8031-00139-1 PIB: 02865070

RAČUN - Otpremnića broj 2001878 od 29/08/08
Datum valute: 22/09/08

Šifra	Ime artikla	Broj	JM	Količina	Cijena bez PDV-a	Cijena sa PDV-om	%	Rešica	%	PDV	Iznos
2088	Šećer 50l vevr	1.000	Kgr	100.000	0.402	0.43000	0	0.000	7	2.813	43.00
1458	Kafa Moment 180	0.100	Kgr	3.000	3.761	4.46037	0	0.000	17	3.197,35	22.00
S V E G A I:					38,99			0.000		0.910	66.00

Primjer...

Potvrda da je izvršena kontrola!

Žavedeno u knjigu
ULAZNIH FAKTURA
Broj 678

IZVRŠENA KONTROLA
"Rečeno" i "Izračun" operacija
i cijelosti

NAKREDNJE NI DA SE IZVRSI
ISPLATA OVE FAKTURE IZ
SREDSTAVA NAČINAKA!

Ugovor br.

REKLAMACIJE PRIMAMO ISKLJUČIVO KOD PRIJEMA ROBE

PRENENT: Doja

Izdao: [Potpis]

Priloga: [Potpis]

Napomena!

Poslovni događaj (primjer)....

- Sklopljen ugovor o nabavci materijala, nabavka materijala, isplata plata, plaćanje dobavljaču za primljeni materijal, utrošak materijala, isplaćen honorar, obračunat porez, prodati gotovi proizvodi, sklopljen ugovor o prodaji...

Da li se cjelokupno poslovanje preduzeća može zapisati u računovodstvenom sistemu?

- NE!
- Uslovi:
 - *Da je poslovni događaj stvarno nastao!*
 - *Da se može vrijednosno iskazati!*
 - *Da mijenja postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda ili rashoda!*
 - *Da postoji pravdajuća isprava kojom se može dokazati nastanak promjene!*

“II FAZA”-EVIDENCIONI ASPEKT

PROCES OBRADE PODATAKA

- **Evidencioni aspekt**
- Otvaranje,
- Knjiženje,
- Sumiranje,
- Usaglašavanje,
- Zaključak poslovnih knjiga

100 Žrnatun		4 Trošak bolnične		2 Obveza za prigodno darovanje zaposlenika	
5 ^a	x	2.500	2. 1. 2.500	2.	2.500
		400	6. 400		2.500
102 Bilagajna		4 Trošak prigodnih darova djeci		220 Obveza prema dobavljaču	
5 ^a	x	600	4. 3. 600	6.	400
					400
1 Pretporaz		71 Trošak nabave dana		2 Obveza za PDV	
5.	72		5. 328		72
1 Potraživanje od zaposlenika		75 Prihod od prodaje robe			
7.	400	400	6. 328	7.	

RACUNOVODSTVO

KONTO (RAČUN)

/način prikazivanja ekonomskih promjena/

- dvostrani pregled u kome se obuhvataju **sve** i **samo** ekonomske promjene koje se odnose na jednu bilansnu poziciju, i to tako da se povećanja prikazuju odvojeno od smanjenja.

- **BITNO!**

SVAKA BILANSNA POZICIJA, KNJIGOVODSTVENA KATEGORIJA SE PREDSTAVLJA JEDNIM RAČUNOM-KONTOM!

PODJELA računa:

- **prema obliku:**
 - a) jednostrani (po pagini);
 - b) stepenastom;
 - c) dvostranom (po foliji);
 - d) školski račun (T račun)
- **prema sadržaju:**
 - a) s obzirom na karakter i funkciju salda: stanja i uspjeha, mješovita
 - b) prema samostalnosti: samostalna i korektivna
 - c) prema složenosti: sintetička i analitička

SKREĆEMO PAŽNJU! KARAKTERISTIKE KONTA

HOMOGENOST

- **samo** onih poslovnih (ekonomskih) operacija (promjena) ili samo onih jedinica vrijednosti koje se na njega odnose
- **Primjer** - Ako je na računu blagajna proknjižena promjena koja je trebala da bude proknjižena na računu tekući (poslovni) račun, tada **račun blagajna nije homogen**

INTEGRALNOST

- **sve** ekonomske promjene-jedinice vrijednosti koje se na njega odnose.
- **Primjer: Račun tekući (poslovni) račun iz prethodnog primjera nije integralan**, na njemu se ne nalazi jedna promjena koja je greškom proknjižena na računu blagajna

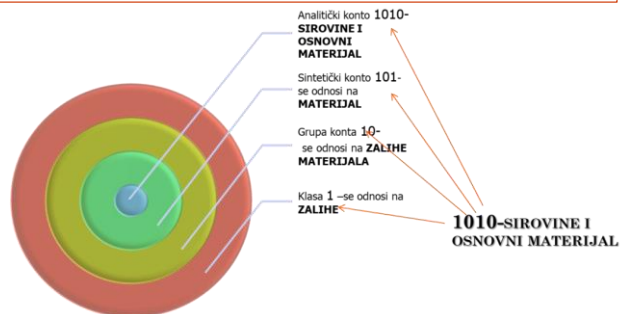

Kontni okvir-klase

Npr. Ukoliko imamo analitički račun Sirovine i osnovni materijal, njegova šifra preuzeta iz Kontnog okvira bi bila 1010. Šta zapravo znači ova šifra? Prva cifra 1 se odnosi na Klasu i govori da navedeni analitički račun pripada Klasi 1, odnosno zalihama. Dvocifreni broj 10 se odnosi na Grupnu konta i pokazuje da analitički račun pripada Grupi konta Zalihe materijala. Trocifreni broj, 101 se odnosi na sintetički račun Materijal, i ukazuje da ovaj analitički račun predstavlja samo dio ovog zbirnog, sintetičkog računa 101. Na kraju, dolazimo do analitičkog konta 1010 koji je prikazan četvorocifrenim brojevima.

KONTNI OKVIR JE ZAKONOM PROPISAN SKUP SVIH RAČUNA KOJI SE PRIMENJUJU U PREDUZEĆIMA JEDNE ZEMLJE

KONTNI PLAN JE SKUP SVIH RAČUNA KOJI SE U OKVIRU KONTNOG OKVIRA VODE U KNJIGOVODSTVU JEDNOG PREDUZEĆA

KONTNI OKVIR ZA PRIVREDNA DRUŠTVA I DRUGA PRAVNA LICA (KLASE)

AKTIVA	Pasiva
Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/	
<p><i>Klasa 0 - Neplaćeni upisani kapital i stalna imovina</i></p> <p><i>Klasa 1 - Zalihe</i></p> <p><i>Klasa 2 - Kratkoročna potraživanja plasmani i gotovina</i></p>	<p><i>Klasa 3 – Kapital</i></p> <p><i>Klasa 4 - Dugoročna rezervisanja i obaveze</i></p>
Bilans uspjeha	
<p>Rashodi</p> <p><i>Klasa 5 Rashodi</i></p> <p>Grupa 50-55 - Poslovni rashodi</p> <p>Grupa 56 - Finansijski rashodi</p> <p>Grupa 57 - Ostali rashodi</p> <p>Grupa 58 - Rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine</p> <p>Grupa 59 – Gubitak poslovanja koje je obustavljeno, rashod iz prethodnih izvještajnih perioda i prenos rashoda</p>	<p>Prihodi</p> <p><i>Klasa 6 Prihodi</i></p> <p>Grupa 60-65 - Poslovni prihodi</p> <p>Grupa 66 - Finansijski prihodi</p> <p>Grupa 67 - Ostali prihodi</p> <p>Grupa 68 - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine</p> <p>Grupa 68 – Dobitak poslovanja koje je obustavljeno, rashodi iz prethodnih izvještajnih perioda i prenos Prihoda</p>

Klasa 7-Otvaranje i zaključak računa stanja i uspjeha
Klasa 8-Vanbilansna evidencija

Klasa 9 -obračun troškova i učinaka

POSLOVNE KNJIGE

- Evidentiranje poslovnih transakcija, kontrola izvršenih knjiženja...čuvanje i korišćenje podataka...uvid u hronologiju knjiženja....
- Obavezne i osnovne: **dnevnik i glavna knjiga**
- Pomoćne i neobavezne: analitička evidencija

Vođenje poslovnih knjiga-Zakon o računovodstvu

Član 19

Pravna lica dužna su da vode poslovne knjige.
Poslovne knjige vode se po sistemu dvojnog knjigovodstva.
Poslovne knjige su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne evidencije.

Pravno lice dužno je da registruje sve poslovne transakcije i vodi njihovu evidenciju u poslovnim knjigama.

PREDZAKLJUČNA KNJIŽENJA

- CILJ-usaglasiti stvarno sa knjigovodstvenim stanjem..
- Pogrešna knjiženja ...
- Sprovedenjem navedenih knjiženja stvara se osnova za izradu ZAKLJUČNOG LISTA...

FORMALNI ZAKLJUČAK POSLOVNIH KNJIGA

Kada? Cilj?

- Na kraju poslovne godine (31.12.20xx.god.);
- Nakon sastavljenog zaključnog lista...
- **Cilj**
 - razdvajanje poslovanja preduzeća između dvije poslovna (obračunska) perioda...
 - Da se računi oslobode prometa koji se knjiženjem promijena na njima kumulira;
 - da se pruže podaci za računovodstvenu analizu...

KARAKTERISTIKE

FORMALNI ZAKLJUČAK RAČUNA:

- Obavlja se **na bazi zaključnog lista**, računi u realnom vremenu niti jednu sekundu **nisu ugašeni** već nastavljaju da se koriste, ali formalan zaključak je **fiktivni presjek** poslovne godine (na dan **31.12.200.**)
- Računi u novu godinu (2021.) ulaze samo sa svojim **saldom**
- Formalan zaključak računa znači izjednačiti dugovni i potražni promet unosom iznosa na onu stranu računa koja je manja

“III FAZA”

Output strana RIS-a

RAČUNOVODSTVENI PODATAK

- Neutralna činjenica iz računovodstvene baze podataka (broj, riječ...)
- PRIMJER:
 - u 2014. g. firma je ostvarila prihode od prodaje gotovih proizvoda u vrednosti 100.000 eura!

RAČUNOVODSTVENI POKAZATELJ

•Međusobni odnos između računovodstvenih, vrijednosnih ili količinskih veličina ...

RAČUNOVODSTVENA INFORMACIJA

•predstavlja transformisan računovodstveni podatak ili pokazatelj koji ima smisaoni sadržaj i formu, koji je namjenski usmeren na korisnika i koji služi da pomoću njega adekvatno ostvari neki zadatak u domenu upravljačkih i poslovnih aktivnosti preduzeća

•PRIMJER:

•u tekućoj godini u odnosu na prethodnu prihodi od prodaje su se smanjili za 25%

Kao cjelina finansijski iskazi predstavljaju računovodstvene informacije
Djelovi tih izvještaja – pozicije, čine računovodstvene podatke

Pitanje za diskusiju:

Npr. Ako kažemo „**prihod, 20.000€, 2020.**“ šta je to?

Npr. Ako kažemo „**prihod, 20.000€, 2020.**“ to ništa ne znači jer je samo riječ, slovo, broj. Dakle, na osnov toga ništa ne možemo zaključiti niti donijeti bilo kakvu odluku, pa stoga gore navedeno nije ništa drugo nego **podatak**.

Npr. Ako imamo „**prihod u To=20.000€, a u T1=25.000€,** onda dobijamo **index: $It/to = \frac{T2021}{T2020} * 100 = 25\%$** . Šta je zapravo ovaj index?

Npr. Ako imamo „**prihod u To=20.000€, a u T1=25.000€,** onda dobijamo **računovodstveni pokazatelj: $It/to = \frac{T2021}{T2020} * 100 = 25\%$** “ to ništa ne znači jer je samo broj. Dakle, na osnov toga ništa ne možemo zaključiti niti donijeti bilo kakvu odluku, pa stoga gore navedeno nije ništa drugo nego u osnovi računovodstveni **pokazatelj**.

Npr. Ako bi rekli da je vrijednosti realizovane količine robe u 2021. u odnosu na prethodnu, 2020. godinu poraslo za 25%, šta je to?

Npr. Ako imamo „**prihod u To=20.000€, a u T1=25.000€, Index= $\frac{T2021}{T2020} * 100 = 25\%$** “ to opet ništa ne znači jer je samo u pitanju broj, odnosno pokazatelj. Davanjem podatku/pokazatelju određeni **kontekst (smisao ili sadržaj)** vrši se njihova transformacija u **računovodstvenu informaciju**. Npr. ako bi smo rekli da je vrijednosti realizovane količine robe u 2021. u odnosu na prethodnu, 2020. godinu poraslo za 25%, onda bi podaci/pokazatelji **postali računovodstvena informacija** jer na taj način korisnik ima cjelovitiji uvid o poslovanju preduzeća, te na osnovu toga je u mogućnosti da donese pouzdaniju poslovnu odluku.

KORISNICI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

INTERNI KORISNICI

- **Menadžment na svim hijerarhijskim nivoima;**
- Adekvatan informacioni sadržaj...

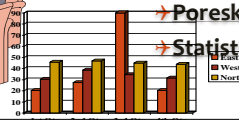
- **Stručne službe u preduzeću (analiza, planiranje, kontrola..)**
- **Marketing menadžeri;**
- **Finansijski direktori;**
- **Rukovodioci procesa proizvodnje;**

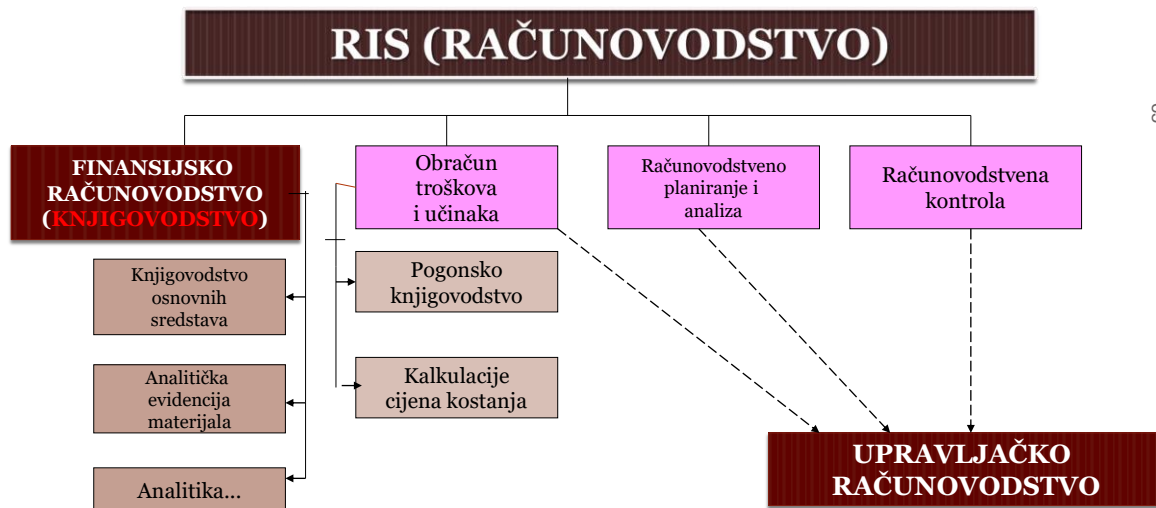
EKSTERNI KORISNICI

- Zainteresovane grupe ili pojedinci za koje su pouzdani, blagovremeni finansijski izvještaji od ključne važnosti za preduzimanje budućih poslovnih aktivnosti

- **Država i njeni organi**
- **Investitori;**
- **Zajmodavci;**
- **Dobavljači;**
- **Zaposleni..sindikati;**
- **Kupci;**
- **Poreski organi..Vladine agencije;**
- **Statistički zavod**

RIS-KRITERIJUM KORISNIKA (namjena i upotrebe računovodstvenih informacija)

65

ODNOS FINANSIJSKOG I UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA (SUMARNO)

UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

Upravljačko računovodstvo obezbeđuje informacije **internim korisnicima** za potrebe planiranja, organizovanja i kontrole poslovnih aktivnosti.

FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO

Finansijsko računovodstvo obezbeđuje informacije za **eksterne korisnike**.

ODNOS FINANSIJSKOG I UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

	FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO	UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
Regulisano profesionalnom i zakonskom rač.regulativom:	DA!	NE!
Fokusira se na:	Dešavanja iz prošlosti!	Buduće odluke!
Opseg izvještaja:	Izvještaji za čitavu organizaciju!	Izvještaji po pojedinom proizvodu/poslu/ usluzi/odeljenju/segmentu... !
Forma izvještaja	BS, BU, Izvještaj o novčanim tokovima!	Bilo koja forma koju odabere Uprava!
Korisnici izvještaja	Investitori, akcionari, zaposleni, banke, dobavljači, kupci, Vlada, konkurencija!	Samo uprava!

KARAKTERISTIKA IZVJEŠTAJA FINANSIJSKOG I UPRAVLJAČKOG RAČUNOVODSTVA

	FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO	UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
UČESTALOST	Obično na godišnjem nivou	Javlja se kada god je to potrebno, zavisno od potrebe menadžmenta.
PRAVOVREMENOST:	Obično se javlja znatan vremenski period kašnjenja između perioda koji je obuhvaćen izvještajem i datuma objavljivanja izvještaja	Mogu da se kreiraju sa minimalnim odlaganjem, pod uslovom da postoje adekvatni sistemi
DETALJNOST	Informacije nijesu detaljne: transakcije se sumiraju u nekoliko rubrika	Mogu biti detaljni i sažeti koliko god je to potrebno
INFORMACIJE O NEFINANSIJSKIM PERFORMANSAMA	Veća je vjerovatnoća da će biti uključene izvještaje većih, a ne manjih organizacija, ali su često ograničene u obimu i sadržaju	Informacije i/ili indikatori o nefinansijskim performansama često su njegovi važni sastavni elementi

Output Finansijskog računovodstva

FINANSIJSKI ISKAZI opšte namjene - pojam, cilj i klasifikacija

Pojam i cilj

- **Finansijski iskazi**-strukturirani finansijski prikaz finansijskog položaja preduzeća i poslovnih promjena koje su nastale.
- Prema Konceptualnom okviru finansijskog izvještavanja **cilj finansijskog izvještavanja** opšte namjene je pružanje finansijskih informacija o izvještajnom entitetu koje su korisne postojećim i potencijalnim investitorima, zajmodavcima i drugim povjericima prilikom donošenja odluka o obezbjeđivanju resursa entitetu. Takve odluke obuhvataju kupovinu, prodaju ili držanje vlasničkih i dužničkih instrumenata i obezbjeđivanje ili izmirenje zajmova i ostalih kreditnih formi.

Prema **MSR 1** (prf. 27) „Subjekt je dužan svoje finansijske izvještaje, izuzev informacija o novčanim tokovima, sastavljati po **računovodstvenoj osnovi nastanka događaja**“,

Značenje izraza-Zakon o računovodstvu

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu, imaju sljedeća značenja:

1) **finansijski iskazi** u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (u daljem tekstu: MRS), odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu: MSFI) su:

- iskaz o finansijskoj poziciji (u daljem tekstu: bilans stanja);
- iskaz o ukupnom rezultatu (u daljem tekstu: bilans uspjeha);
- iskaz o novčanim tokovima;
- iskaz o promjenama na kapitalu;
- napomene uz finansijske iskaze.

2) **finansijski izvještaji** su skup finansijskih iskaza i drugih pratećih izvještaja koji obuhvataju i izvještaje menadžmenta, komentare uprave, mišljenja i druge isprave;

Finansijski iskazi preduzeća- sadržina

Naziv izvještaja	Globalno prikazuje	Bliže iskazuje	Kategorije
Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja/;	Finansijsko stanje	<ul style="list-style-type: none"> Imovinsko stanje Finansijsko stanje Likvidnost 	<ul style="list-style-type: none"> Imovina Obaveze Kapital
Iskaz o ukupnom rezultatu /Bilans uspjeha/;	Efikasnost operacija	<ul style="list-style-type: none"> Ukupni uspjeh i neuspjeh u poslovnim operacijama Investicionim operacijama Finansijskim operacijama 	<ul style="list-style-type: none"> Prihodi; Rashodi; Dobitak/gubitak
Iskaz o promjenama na kapitalu ;	Kretanja na računu vlasnika	<ul style="list-style-type: none"> Promjene na kapitalu zbog vlasnikovog uzimanja i dodavanje kapitala Promjene zbog uspjeha/neuspjeha u operacijama 	<ul style="list-style-type: none"> Prirast/gubitak iz operacija; Unos novog kapitala; Povlačenje kapitala
Iskaz o tokovima gotovine;	Novčana kretanja	<ul style="list-style-type: none"> Odakle je novac došao Za šta je novac upotrijebljen 	<ul style="list-style-type: none"> Novčani prilivi; Novčani odlivi
Napomene;	Politike i objašnjenja	<ul style="list-style-type: none"> Politike; Principi; Procjene; Usvojeni obračuni; Objašnjenja značajnih pojava 	<ul style="list-style-type: none"> Računovodstvene politike; procjene

MEĐUSOBNI ODNOS FINANSIJSKIH ISKAZA

Međusobna povezanost finansijskih iskaza..

- BITNO!
- Navedeni finansijski izvještaji su međusobno povezani i upućeni jedni na druge.

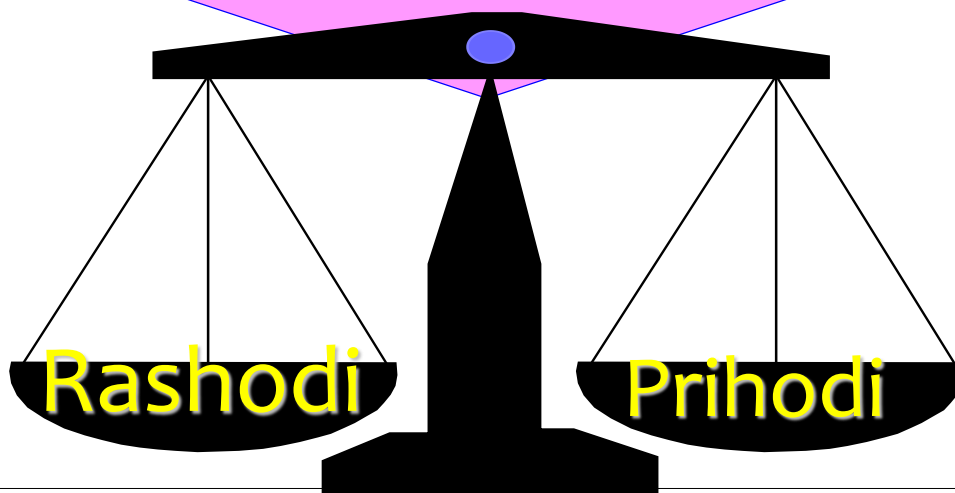
PITANJE?

- KO SU NOSIOCI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

O čemu govore finansijski iskazi?

- Posmatrani zajedno, finansijski izvještaji ukazuju na "**zdrastveno stanje**" nekog preduzeća.
- UTVRDITI I RAZUMJETI to "stanje" znači imati mogućnost donositi primjerene i racionalne poslovne odluke

Iskaz o ukupnom rezultatu / Bilans uspjeha/

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATA /BILANS USPJEHA/

- *Iskaz o ukupnom rezultatu veže se sa vremenskim periodom između 01.01 2022. godine i 31. 12. 2022. godine, i za taj vremenski period treba da pokaže da li je preduzeće pozitivno ili negativno poslovalo!*
- *Kada preduzeće nastavlja poslovanje 1.januara 2023.godine, računi koji obrazuju ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU iz 2022. godine "ne postoje", tj. "ugašeni su", jer se utvrđeni rezultat prenio na račun neraspoređeni dobitak tekuće godine (u slučaju dobitka) ili gubitak tekuće godine (u slučaju gubitka). (pojašnjenje na nerednim slajdovima!)*
- *U 2023godini nastaju novi prihodi i rashodi koji obrazuju BU za 2023..godinu*
- Ukupni troškovi su postavljeni nasuprot ukupnog prihoda u tom periodu i na taj način se dobija **rezultat poslovanja.**

Rashodi su sva smanjenja neto imovine preduzeća koja nisu rezultat povlačenja kapitala od strane vlasnika

Komponente koje obrazuju periodični finansijski rezultat

rashodi

prihodi

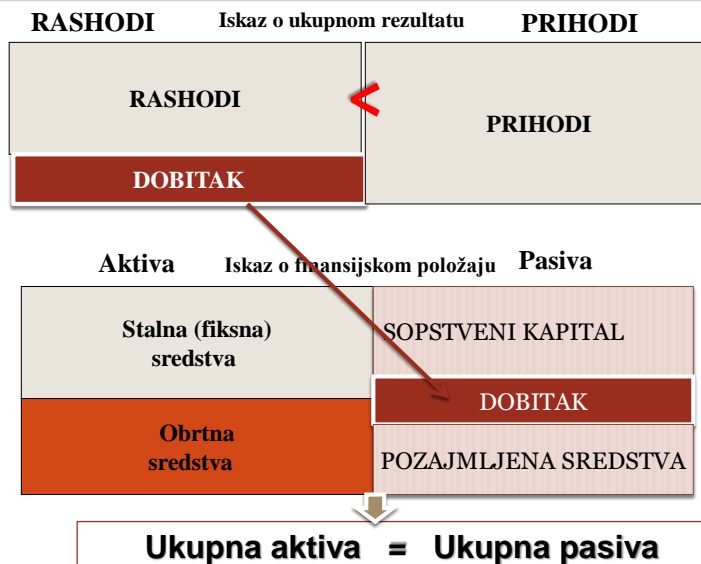
Prihodi su sva povećanja neto imovine preduzeća koja nisu rezultat dodatnog ulaganja kapitala od strane vlasnika

ZAKLJUČAK

- **ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/..** prikazuje promjene ekonomskih kategorija u određenom periodu (**npr. od 01.01.2019 do 31.12.2019..god.**) pa je stoga **dinamičkog karaktera**
- **Utvrđeni rezultat (dobitak ili gubitak) će povećati ili smanjiti sopstveni kapital!**
- **NE MOŽEMO VREDNOVATI (ISKAZATI, OBRAČUNATI) NETO REZULTAT (db;gb) UKOLIKO NIJE U VEZI SA ODREĐENIM VREMENSKIM PERIODOM;**
- **Primjer (1):** Ako izvršni direktor kaže "Moje preduzeće zarađuje neto dobit od 10.000€", **profitabilnost preduzeća nije jasna!**
 - **Naime, da li ostaruje ovu neto dobit nedeljno, mjesečno, godišnje???**
- A. **Primjer (2):** Jedog od prvih svjetskih milijardera, intervjuisala je grupa studenata businessa. Jedan od studenata je zamoloni milijardera da procijeni iznos svoje dobiti. Pošto student nije odredio vremenski period, milijarder je odlučio da se našali i odgovorio je "Oko 11.000\$...". On je dvoljno dugo pričekaao da bi dozvolio grupi studenata da izraze svoje čuđenje u vezi ovog čisto malog iznosa. Nakon toga je dovršio rečenicu sa "...na sat." Tako ispada da 11.000\$ na sat (24 sata dnevno) dostiže iznos oko 100 miliona \$ godišnje.

RACUNOVODSTVO

VEZA (U PROCESU BILANSIRANJA) IZMEĐU ISKAZA O FINANSIJSKOM POLOŽAJU I ISKAZA O USPJEŠNOSTI POSLOVANJA (**DOBITAK**)

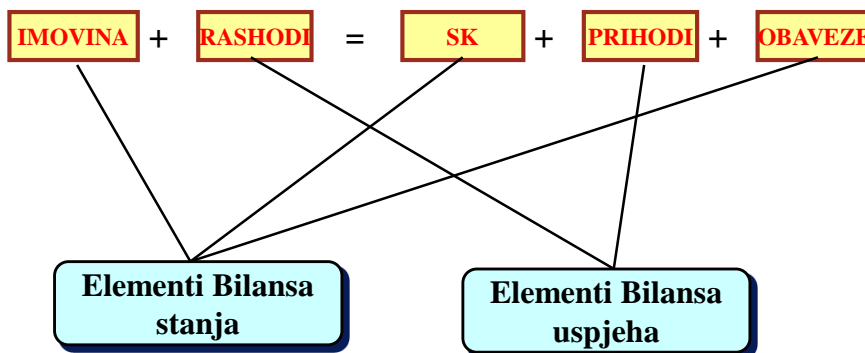

VEZA (U PROCESU BILANSIRANJA) IZMEĐU ISKAZA O FINANSIJSKOM POLOŽAJU I ISKAZA O USPJEŠNOSTI POSLOVANJA(GUBITAK**)**

RAČUNOVODSTVENA JEDNAČINA

-proširena-

OSTALI FINANSIJSKI ISKAZI

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

-pokazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca!

Posmatra se **NOVAC**
(stavka aktive)

primici	izdaci
<p>-poslovne aktivnosti; (prodaja robe, primljene naknade šteta..)</p> <p>-investicione aktivnosti; (prodaja dionica..)</p> <p>-finansijske aktivnosti; (emisija dionica, primljeni krediti..)</p>	<p>-poslovne aktivnosti; (isplate dobavljačima..)</p> <p>-investicione aktivnosti; (kupovina akcija..)</p> <p>-finansijske aktivnosti; (otplata kredita..)</p>

RACUNOVODSTVO

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

-pokazuje promjene koje nastaju na kapitalu!

Posmatra se **KAPITAL**
(stavka pasive)

NAPOMENE

- Politike;
- Principi;
- Procjene;
- Usvojeni obračuni;
- Objašnjenja značajnih pojava

Pripremanje i dostavljanje finansijskih iskaza

MRS 1 kaže „Subjekt je dužan potpune finansijske izvještaje, uključujući uporedne informacije, **prezentirati najmanje jednom godišnje**“, na osnovu čega je i prihvaćeno stanovište da se izvještaji sačinjavaju jednom godišnje za period 1. 1. – 31. 12. tekuće godine. (veza sa [going concern](#) principom)

Pripremanje i dostavljanje finansijskih iskaza- Zakon o računovodstvu

Član 10

Pravno lice dužno je da **pripremi godišnje finansijske iskaze** i konsolidovane iskaze sa stanjem na **dan 31. decembra poslovne godine**, odnosno na dan registracije statusnih promjena (spajanje, pripajanje, podjela) i na dan donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji pravnog lica.

.....

MRS 34 Periodično finansijsko izvještavanje ne navodi koji entiteti su u obavezi da vrše periodično izvještavanje ali navode da ukoliko država i njena regulatorna tela, računovodstvena tijela ili pak berze zahtijevaju uvid u periodične informacije, mogu zahtijevati da ovi poslovni entiteti sačine takve finansijske izvještaje. Najčešća grupa entiteta koja navedeno obavljaju, spadaju u grupu onih čijim akcijama se slobodno trguje na berzi i spadaju u red akcionarskih društava

Dostavljanje finansijskih iskaza-Zakon o računovodstvu

Član 17

Pravno lice koje **emituje hartije od vrijednosti i druge finansijske instrumente** kojima se trguje na organizovanom tržištu, kao i matično pravno lice koje je dužno da sastavlja konsolidovane finansijske iskaze, dužno je da u pisanom i elektronskom obliku sačinjava i dostavlja Komisiji za hartije od vrijednosti (u daljem tekstu: Komisija) **godišnje i kvartalne finansijske izvještaje**.

.....

Izuzetno od stava 1 ovog člana, **banke** su dužne da, u pisanom i elektronskom obliku, sačinjavaju i dostavljaju godišnje i kvartalne finansijske izvještaje Centralnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka), a **osiguravajuća društva**, u pisanom i elektronskom obliku, sačinjavaju i dostavljaju **godišnje i kvartalne finansijske izvještaje** Agenciji za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija).

Zakonski okvir..odgovornost, objavljivanje i čuvanje poslovnih knjiga

Odgovornost i obaveza za sastavljanje i objavljivanje finansijskih izvještaja i izvještaja menadžmenta Zakon o računovodstvu

Član 18

Članovi upravnih i nadzornih organa pravnog lica kolektivno su odgovorni za sastavljanje i objavljivanje, u skladu sa ovim zakonom:

- godišnjih finansijskih izvještaja, izvještaja menadžmenta, i izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja; i

- konsolidovanih finansijskih izvještaja, konsolidovanih izvještaja menadžmenta i konsolidovanih izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

Čuvanje poslovnih knjiga-Zakon o računovodstvu

Član 22

Pravno lice je dužno da čuva poslovne knjige i to:

....

2) **finansijski izvještaj (godišnji račun)**, glavnu knjigu i prateći dnevnik čuva **najmanje deset godina**, a pomoćne knjige i **finansijske izvještaje za kraće izvještajne periode, najmanje pet godina**;

....

Finansijski izvještaji, poslovne knjige i knjigovodstvene isprave iz stava 1 ovog člana **čuvaju se u originalu**.

Šta sadrži godišnji izvještaj kompanije?

- *Velike kompanije pored finansijskih (kvantitativnih) informacija, zainteresovanim licima dostavljaju i nefinansijske informacije (o ciljevima kompanije, tržištu, proizvodima, posovanju...)*
- *Primjer:Kompanija McDonald posvetila je veliki dio zadnjeg godišnjeg izvještaja kompanijinoj brizi za okolinu. U izvještaju su uključene rasprave kompanijinih programa za upravljanje čvrstim otpadom, konzerviranjem sredstava i recikliranjem (godišnji izvještaj je u potpunosti štampan na recikliranom papiru).*
- *Slično navedenom, pogledati izvještaj CG Telekoma za 2009.godinu (www.telekom...)*

2!!! Kvalitativne karakteristike finansijskih iskaza

- **cilj finansijskog izvještavanja** opšte namjene je **pružanje** finansijskih informacija o izvještajnom entitetu koje su **korisne** postojećim i potencijalnim investitorima, zajmodavcima i drugim povjericima **prilikom donošenja odluka** o obezbjeđivanju resursa entitetu.

FUNDAMENTALNE

- **RELEVANTNOST**
 - relevantna informacija može napraviti razliku u odlukama ako ima vrijednost predviđanja, vrijednost potvrđivanja, ili oba.
- **VJERODOSTOJNA PREZENTACIJA**
 - oslobođena bilo kakvih predrasuda i **materijalno značajnih grešaka**, i kao takve su upotrebljive za poslovno odlučivanje.

UNAPREĐUJUĆE

- **UPOREDIVOST**
 - uporede bilansne pozicije izvještajno entiteta u uzastopnim periodima, kako bi se sagledali trendovi u njegovoj finansijskoj poziciji, odnosno u njegovoj uspješnosti poslovanja.
- **PROVJERLJIVOST**
 - treba da obezbijedi kredibilitet (vjerodostojnost) i objektivnost omogućavajući nezavisnim stručnim licima da dodju do istih ili sličnih zaključaka
- **BLAGOVREMENOST**
 - dostupnost investitorima i povjericima, prije donošenje poslovno-finansijskih odluka, čime bi iste mogle da utiču na sam čin donošenja odluke.
- **RAZUMLJIVOST**
 - informacija koja je sadržana u finansijskom izvještaju mora biti tako uobličena i prezentovana kako bi omogućila da je korisnici razumiju

Na koji se način vrši transparentnost finansijskog izvještavanja?

- Dostavljanje nadležnim institucijama...
- Putem sredstava medija (konferencije za javnost, vladine agencije);
- Mnogi analitičari, savjetnici za ulaganja, poslovni časopisi ocjenjuju finansijske, prinosni ..položaj preduzeća...
- **Primjer:** Finansijski analitičari iznose javnosti svoja mišljanja svakog petka uveče na Wall Street Weeku, televizijskom programu koji se emituje na PBS-a. Nedeljni poslovni časopisi, kao što su Barrons, Business Week i Forbes, takođe izdaju ocjene finansijskog položaja, profitabilnosti i budućih perspektiva mnogih kompanija u javnom interesu.
- **PITANJE?**
- **Da li je takva situacija sa Crnom Gorom? (tržište kapitala)**

zadatak

- Sa poslovne strane nekih novina, časopisa (domaćih i/ili stranih), pročitajte i izvadite članak o nekoj kompaniji. Navedite sve računovodstvene ili finansijske termine korištene u članku i polazeći od do sada usvojenog znanja, pokušajte da ih pojasnite. Da li su Vam svi termini poznati?
- Razmislite: KOLIKO BI POZNAVANJE RAČUNOVODSTVA POMOGLA KORISNIKU DA RAZUMIJE SADRŽINU ČLANKA?

HVALA NA PAŽNJI!

- PITANJA???